

RENAȘTEREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI TEHNICO-PROFESIONAL

NOUA REPUBLICĂ

www.nouarepublica.ro

1. Scurt istoric

Transformarea industriei socialiste, dirijată și comandată de stat, a influențat și soarta învățământului tehnico-profesional.

Trecerea de la „repartiții în producție” la o economie de piață, în care angajatorii privați caută competențe și experiență, nu diplome, a afectat întreg învățământul și formarea profesională.

Într-o societate normală, decidenții ar fi înțeles aceste schimbări, le-ar fi anticipat și ar fi decis schimbări pe măsura noilor realități economice.

Nu și în România, unde interesele unor grupări politice au prevalat asupra intereselor economiei naționale.

În anul 2003 a fost desființată școala profesională și înlocuită cu școala de arte și meserii, o struțo-camilă care nu și-a dovedit viabilitatea, motiv pentru care a și fost suspendată în 2009.

Motivele eșecului au fost următoarele:

- Printr-o conspirație împotriva educației și formării profesionale au fost create toate condițiile ca majoritatea elevilor să treacă de un Bacalaureat fraudat, pentru ca apoi să se înscrie la „fabricile de diplome” din învățământul superior și să cotizeze astfel la îmbogățirea baronilor universitari.
- Resursele materiale și umane ale liceelor și colegiilor tehnice sunt de slabă calitate, în majoritatea unităților școlare de profil;
- Școala de arte și meserii presupune accesul la Bacalaureat și învățământul superior, cu prea puține ore de instruire practică pentru însușirea temeinică a unei meserii. Sarcinile de învățare depășeau, de regulă, posibilitățile de învățare ale elevilor;

- Agenții economici nu au fost cointeresați să participe la pregătirea tehnică teoretică și practică a elevilor;
- Fraudele masive de la examenele de bacalaureat au indus elevilor credința că pot obține diplome liceale și universitare fără eforturi speciale.

Piața muncii fără specialiști, fără muncitori de medie sau înaltă calificare, a afectat grav competitivitatea, productivitatea și atractivitatea economiei naționale în ochii investitorilor români și străini.

Este motivul pentru care renașterea învățământului tehnico-profesional este prioritatea esențială a transformării domeniului de educație și formare profesională.

Bacalaureatul Profesional, promovat de actualul ministru Ecaterina Andronescu este o formă fără fond. Astfel de examene există și în prezent, sub numele de examene de „certificare a competențelor profesionale”. Nu de schimbarea denumirilor diplomelor este nevoie ci de acoperirea lor cu competențe, abilități, aptitudini și cunoștințe cerute de piața muncii. Ori acest lucru nu se poate realiza pe filiera tehnologică a liceului, pentru că aici vin de regulă elevi cu notele cele mai mici, având, în schimb, întreite sarcini de învățare: curriculumul teoretic general, curriculumul teoretic tehnic și instruirea practică. Sub povara unor astfel de sarcini de învățare multiple, elevii nu reușesc să-și însușească temeinic nici una dintre componente. Nu devin nici „meseriași” competenți, și nici nu sunt pregătiți pentru studii superioare.

De asemenea, trebuie subliniat faptul că în piața muncii, dominată acum de angajatori privați, diplomele nu mai au valoare de întrebuintare dacă nu sunt acoperite de competențe, deprinderi, abilități, cunoștințe. Piața muncii funcționează ca un reglator de ultimă instanță, reușind să impună ceea ce statul n-a reușit: o schimbare a concepțiilor și percepțiilor părinților și elevilor asupra pregătirii cerute de angajatori, care supun candidatul la angajare unor probe de lucru pentru a-l pune în situația de a demonstra ce știe să facă.

Bacalaureatul Profesional, pentru a fi într-adevăr relevant, trebuie să fie însoțit de o adecvare curriculară a parcursului educațional, astfel încât acei elevi care își doresc o carieră și calificare profesională să dobândească acele competențe, cunoștințe și deprinderi care să satisfacă angajatorii privați.

2. Prevederile Legii Educației Naționale

Din fericire primii pași au fost făcuți prin Legea Educației Naționale și legislația secundară corespunzătoare, metodologii, regulamente, emise încă din timpul mandatului ministrului Funeriu.

Din păcate însă, după plecarea ministrului Funeriu toată activitatea privind școala profesională a intrat într-un con de umbră.

În loc să promoveze această formă de învățământ esențială, să acorde cifre de școlarizare și încadrarea personalului didactic pentru clase de școală profesională, noii oficiali din fruntea educației au ignorat-o pur și simplu, au acordat atenție doar rutei liceale, care conduce elevii spre bacalaureat și învățământul superior, indiferent dacă au sau nu au inclinațiile și resursele intelectuale necesare pentru un astfel de traseu pretențios.

Legea Educației și legislația secundară aferentă prevăd, de asemenea, cursuri de formare profesională de scurtă sau medie durată, în acord cu cerințele pieței muncii și angajatorilor dintr-o zonă sau alta, pentru că nevoile de calificare sunt deosebite pentru zonele turistice, comparativ cu regiunile agricole sau parcurile industriale. De aceea este importantă cooperarea cu mediul de afaceri, singurul interesat și având și resurse logistice de instruire practică și specialiști în domenii mai înguste ale activității industriale. Posibilitatea cooperării cu agenții economici este astăzi complet ignorată de activitatea Ministerului Educației.

Legislația secundară prevede pentru fiecare elev înscris la școala profesională o bursă din partea statului de 180 lei/lună, un important sprijin în condițiile economice grele în care se află țara. La această bursă se pot adăuga alte forme de sprijin din partea agenților economici și, lucrul cel mai important, posibilitatea angajării după terminarea școlarizării pentru acei elevi care confirmă și dovedesc reale inclinații pentru activitatea practică.

În loc să fie prezentată și valorificată legislația existentă în acest domeniu neglijat, oficialii educației și formării profesionale au ales s-o treacă sub tăcere, ignorând faptul că reprezintă principalul atu al revigorării economice și al atragerii de investiții românești și străine.

3. Proiectul Noii Republici de relansare a Învățământului tehnico-profesional

Înțelegând importanța și necesitatea asigurării unei piețe a muncii calificate, condiție esențială a atragerii investițiilor atât de necesare, Noua Republică propune un proiect de Renaștere a Învățământului Tehnico-Profesional.

3.1 Aplicarea legislației existente, Legea Educației Naționale și legislația secundară aferentă

Ministerul Educației este obligat să acorde plan de școlarizare Liceelor și Colegiilor Tehnice, în măsura în care acestea reușesc să încheie contracte de școlarizare în regim tripartit, părinți, școală, agent economic. Contractul trebuie să cuprindă clauze de realizare a instruirii practice, săptămânale și/sau comasate, la agentul economic, având în vedere resursele valoroase limitate, umane și materiale, de care dispun unitățile școlare. Încadrarea cadrelor didactice se va face inclusiv pentru aceste clase de pregătire profesională. Elaborarea curriculumului se face ținând cont de proporția de ore de instruire practică, adică de 2-3 zile pe săptămână și se referă doar la cultura generală, constând în special în cursuri de comunicare în limba română și limbi străine, cursuri de informatică și educație antreprenorială și pentru societate.

Conținutul curriculumului tehnic teoretic și instruirii practice este decis de școală împreună cu agentul/agenții economici parte în contract.

3.2 Reglementarea cursurilor de formare profesională de scurtă sau medie durată

Există meserii (în turism, servicii generale, servicii casnice) în pregătirea cărora nu este necesar un timp îndelungat. Competențele cerute de acestea pot fi asigurate în perioade de timp de la 6 luni la doi ani. Nu există încă o legislație secundară care să reglementeze formarea profesională de scurtă sau medie durată, dar trebuie elaborată în viitorul apropiat.

3.3 Avantaje pentru agenții economici, parte a contractelor de școlarizare profesională

Statul trebuie să gândească o serie de avantaje, care să constituie o motivație suplimentară a angajatorilor pentru a se implica în procesul de formare profesională, în afara asigurării forței de muncă calificate. Se pot imagina

avantaje fiscale, permise de legislația europeană, concesiuni de spații și active disponibile din patrimoniul încă de stat, scutiri de la unele taxe și impozite.

3.4 Crearea a încă unui traseu educațional: Liceul Profesional

Având în vedere complexitatea tehnologică a activităților dintr-o companie, este necesară introducerea unui învățământ profesional de patru ani, Liceul Profesional.

Dacă luăm ca exemplu doar specializarea de „mecanic auto”, competențele necesare azi sunt mult superioare celor de acum câțiva ani: informatică, electronice, limbi străine, comunicare, etc.

Pentru astfel de meserii este necesară o pregătire extinsă, de patru ani, cadrul necesar fiind actuala filieră tehnologică liceală, dar cu un curriculum adecvat cerințelor și obiectivelor.

Aceasta înseamnă renunțarea la o parte dintre disciplinele teoretice cu grad înalt de abstractizare, necesare parcursului universitar, și înlocuirea lor cu discipline cu caracter aplicativ: comunicare (inclusiv în limbi străine), informatică, educație antreprenorială și educație pentru societate, un curriculum tehnic teoretic variabil în funcție de specializarea urmată, instruire practică cel puțin 50% din timpul de școlarizare.

Abia acest parcurs poate fi încheiat de un Bacalaureat Profesional, care nu dă dreptul de a urma cursuri universitare, dar care are greutate pe piața muncii, dacă are în spate un curriculum adecvat de felul celui descris.

Analog cu învățământul profesional, contractele de școlarizare cu agenții economici sunt esențiale și în acest caz pentru a asigura baza logistică de instruire practică, specialiștii necesari instruirii tehnice și practice.

3.5 Multiplicarea traseelor educaționale

Principala deficiență a învățământului românesc, sancționată și de evaluările internaționale din domeniu, rămâne lipsa unei multitudini de trasee educaționale, care să permită tinerilor să aleagă acel traseu care se pliază cel mai bine la individ tânăr la altul.

N-am reușit să aplicăm ceea ce alte societăți au înțeles de mult: școala trebuie să te învețe „să știi, să faci, să fii, să trăim împreună”.

Lipsa unui curriculum adecvat contextului economic, social și politic actual și provocărilor date de globalizare și de multiplele crize care ne afectează sistemele de educație și formare profesională, în disparitate evidentă cu alte țări care au reușit acest lucru.

Un nou curriculum trebuie să fie suficient de flexibil, să dea libertate comunităților să-și promoveze interesele locale și regionale de dezvoltare și să cuprindă ariile conceptual-teoretică, aplicativă, transdisciplinară, generatoare de învățare continuă.

Principala provocare a viitorului pieței muncii rezidă în faptul că un salariat va schimba 6-7 joburi pe parcursul cursul vieții sale, o modificare față de societatea și economia comuniste. Ori, pentru adaptarea la această schimbare, capacitatea de învățare de-a lungul întregii vieți este esențială, iar competențele pentru acest deziderat trebuie dezvoltate încă din școala primară.

În viziunea Noii Republici, se pot pune în operă următoarele trasee educaționale, consecutive absolvirii gimnaziului la 16 ani:

1. Intrarea în piața muncii, ucenicie la locul de muncă, formare profesională pe baza educației non-formale și informale, certificată de instituții ale statului;
2. Cursuri de scurtă sau medie durată pentru formare profesională în meserii/specializări mai simple, în parteneriat cu agenți economici;
3. Învățământ profesional de doi ani, în parteneriat cu agenți economici;
4. Liceu Profesional, terminat cu Bacalaureat Profesional, fără acces la Universitate;
5. Liceu Tehnologic, în varianta existentă în prezent, terminat cu un Bacalaureat Național, cu acces la universitate;
6. Liceul Vocațional, în varianta existentă în prezent, terminat cu un Bacalaureat Național, cu acces la universitate;
7. Liceu Teoretic, în varianta existentă în prezent, terminat cu Bacalaureat Național, cu acces la universitate.

Accesul la facultăți tehnice și economice ar putea fi condiționat de parcurgerea Liceului Tehnologic, cu recunoașterea eventuală a unui număr de credite, corespunzătoare disciplinelor tehnice efectuate în liceu, precum și instruirii practice.

Traseele educaționale enunțate reprezintă un progres net comparativ cu ce avem în prezent, când singurul traseu este cel liceal, indiferent de inclinațiile și potențialul fiecărui tânăr.

Absența învățământului profesional în ultimii 10 ani a provocat o gravă lipsă de personal calificat pe piața muncii, atât de necesar agenților economici, situație ce a condus la scăderea dramatică a competitivității economiei românești în contextul internațional.

Chiar și în condițiile emigrării masive a forței de muncă, slaba calificare a muncitorilor români a făcut ca veniturile acestora, parțial trimise în economia românească, să fie mult mai mici, comparativ cu alte state.

Aplicarea fără întârziere a Legii Educației Naționale, îmbunătățită cu prevederi referitoare la Liceul Profesional, ar readuce, în 10-15 ani, muncitorii calificați ceruți de piața muncii.

Acest obiectiv are o importanță maximă pentru economia oricărei țări, astfel încât nu trebuie precupețit nici un efort pentru a-l atinge.